

Socialnämnden

Budget 2025 och plan till 2026 - 2027 för Socialnämnden

Förutsättningar/direktiv från politiska majoriteten:

Socialnämnden

- Åtgärder/omdisponeringar på -3 280 tkr, specifikation.
- Ersättning/regleringar från staten enligt finansieringsprincipen: Minskat anslag med -150 tkr för 2025 avseende personlig assistans och sjukvårdande insatser, total minskning med 700 tkr från 2025.
- Antalet personer i åldern 65–79 år minskar medan antalet personer över 80 år ökar. En beräkning utifrån befolkningsprognos, andel i ordinärt boende respektive särskilt boende och snittkostnad i ordinärt boende respektive särskilt boende ger en kostnadsökning på ca 3 mkr för 2025. Socialnämnden erhåller ingen ramökning för detta med anledning av att nämnden har en hög nettokostnadsavvikelse inom äldreomsorgen. En oförändrad ram innebär ett effektiviseringskrav för nämnden på ca 3 mkr. Det är svårt att göra exakta beräkningar för äldreomsorgen då andelen som har behov av insatser och insatsernas omfattning kan variera mellan åren. För 2026 och framåt fortsätter antalet äldre öka. Några justeringar av ramarna för 2026 och 2027 har inte gjorts utan hänskjuts till kommande budgetarbete.

Socialförvaltning

Volymökning fler äldre	3 000
Effektiviseringskrav	-3 000
En avdelning på SÅBO stängs	-2 900
Neddragning budgetram, ospecificerat	-380
Summa	-3 280

Sammanfattning:

Socialförvaltningen har för 2025 fått en minskad ram omfattande närmare 3,3 miljoner. Totalt har förvaltningen vidtagit kostnadseffektiviseringar på 12 miljoner över två år (plus omhändertagit ökade kostnader familjehem omfattande ytterligare ca 2 miljoner). De åtgärder förvaltningen föreslår för att klara tilldelad budgetram är att minska antalet platser inom särskilt boende. Detta innefattar att kvarhålla de platser som i nuläget är frilagda på Skållerud (7 platser) och de som håller på att friläggas på Ängenäs (9 platser). Andra åtgärder som arbetas med

Postadress

Melleruds kommun
Socialförvaltningen
464 80 MELLERUD

Besöksadress

Storgatan 13

E-post

socialnamnd@mellerud.se

Telefon

0530-180 00

Webb

www.mellerud.se

Bankgiro

5502-2776

Organisationsnummer

212000-1488

kontinuerligt är att kostnadseffektivisera hemtjänsten, arbeta aktivt för minskande kostnader för försörjningsstöd och köpt vård inom IFO samt vidhålla anpassad beläggning och bemanning på korttiden. Förvaltningens bedömning är dock utifrån nuvarande läge och sett utifrån redan vidtagna åtgärder att förslag på tilldelad ram inför 2025 är möjlig att möta.

Analys av kostnadsläge jämfört med andra

I Kolada sammanställs insamlade nyckeltal från Sveriges kommuner och regioner för att underlätta lärande jämförelser kommuner emellan.

Nettokostnadsavvikelsemålet jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("strukturellt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, pga hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet. Jämförelsetal avseende 2023 är ännu preliminära och innehåller en del frågetecken varvid någon analys ännu inte kunnat färdigställas. Generellt syns över tid en minskad nettokostnad inom Individ & familjeomsorg och inom Stöd och service. För 2023 hade förvaltningen höga kostnader för institutionsvård ett flertal LVM och andra kostsamma placeringar. Sammanlagt kommer detta påverka nettokostnaden för IFO negativt för 2023 men de ökade kostnaderna är för i år åter i balans och IFO har för 2024 en prognos om +/-0 resultat.

Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%)

2019	2020	2021	2022
33.7	34.5	12.9	0.1

Nettokostnadsavvikelse LSS (%)

Nyckeltal	2019	2020	2021	2022
∨ Nettokostnadsavvikelse LSS (%)	-10.7	-8.8	-8.5	-10.2

För äldreomsorgen kvarstår höga kostnader och en hög nettokostnadsavvikelse. Här syns idag ökande volymer inom hemtjänst men minskade volymer inom korttid och särskilt boende. Förvaltningen har anpassat efter detta och frilagt platser på korttid och särskild boende med störst effekt för 2024 och full effekt beräknas uppnås 2025.

Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg, (%)

2019	2020	2021	2022
9.7	14.6	13.7	14.0

Socialförvaltningen genomförde under 2022 en *kostnad per brukare* jämförande analys av kostnadsläget för verksamheterna inom äldreomsorg och funktionshinderområdet via Ensolution. I analysen jämförs kostnad per insats, tex utförd hemtjänsttimme, kostnad per dygn på korttid eller särskild boende med andra kommuner. Analysen inkluderar kostnader för lokaler, ledning och administration och tas fram på samma sätt för alla kommuner som deltar vilket ger en bra grund för jämförelse. Analysen visade sammanfattningsvis att Mellerud har:

- Höga kostnader per beviljad hemtjänsttimme 733 kr jämfört 540 kr (median)
- Höga kostnader för korttidsvård (äldre) 4190 kr per dygn jämfört med ca 3200 (median)
- Genomsnittliga kostnader per dygn inom särskilt boende för äldre 2164 kr jämfört med 2308 kr (median)
- Genomsnittliga eller låga kostnader för personlig, assistans, boendestöd, bostad med särskild service
- Något höga kostnader för korttidsvistelse LSS och för daglig verksamhet

Utifrån detta kan antas att en större del av det höga kostnadsläget för äldreomsorgen som syns inom nettokostnadsavvikelse jämförelsen är förknippat med hemtjänsten. Därför genomfördes hösten 2023 en fördjupad genomlysning av just hemtjänstens kostnadseffektivitet och sedan dess har mycket tid och fokus legat på den handlingsplan för ökad kostnadseffektivitet som togs fram efter den genomförda analysen och de rekommendationer som lämnades. Förvaltningen arbetar också för en resursfördelningsmodell för hemtjänst som ska vara på plats från 2025 enligt nuvarande planering.

Förutsättningar och påverkan på budget 2026-2031

På längre sikt behöver förvaltningen planera så verksamheten klarar att möta de två stora utmaningar som ligger i att;

- andelen äldre ökar i befolkningen i Mellerud
- volymerna inom stöd och service/LSS förväntas minska framförallt förväntas behoven av gruppboende LSS minska.

Befolkningsutvecklingen kommer utmana nämndens område både kopplat till volymökningar inom äldreomsorgen och sett till att den andel av befolkningen som är i arbetsför ålder kommer minska.

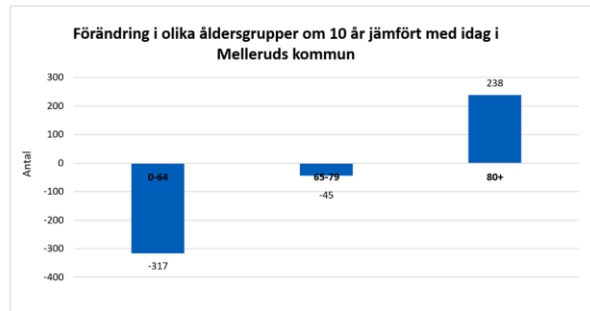
Under 2024 stängdes en gruppboende inom LSS, behov framåt behöver följas.

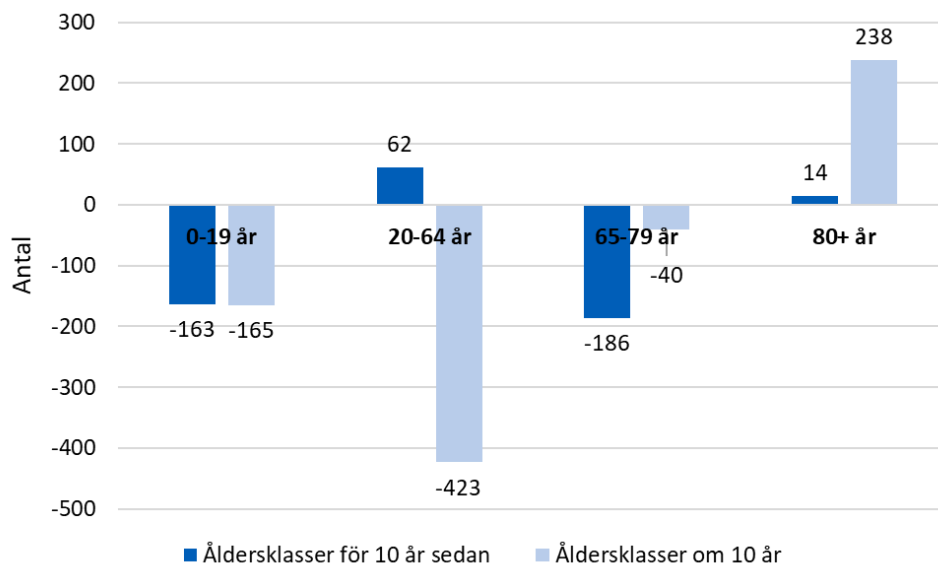
Ökande volymer framåt- demografisk utveckling

Demografiska utvecklingen utmanar

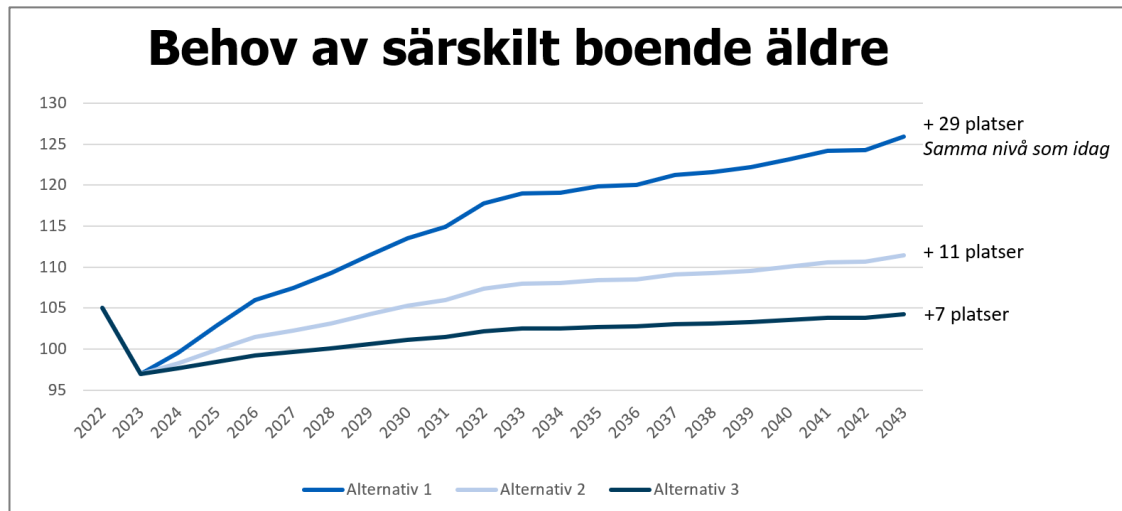

Förändring i olika åldersgrupper 2013 mot 2033

Hur befolkningen kommer utveckla sig demografiskt är idag väl känt, det som är betydligt mer oklart är hur det kommer att påverka behoven av särskilt boende eftersom detta förutom ålder påverkas av ett flertal andra faktorer. Exempel på sådana faktorer är om allt fler äldre är friskare allt högre upp i ålder vilket mycket forskning idag tyder på. Andra exempel är hur tillgång till välfärdsteknik, kvalificerad hemtjänst, förebyggande insatser och hemsjukvård kan påverka äldres möjligheter att bo kvar längre hemma.

Nedan syns en tabell som ger en bild av hur dessa olika faktorer skulle kunna påverka behovet av platser på särskilt boende framåt.

1. **Alternativ 1** innebär att lika stor andel av befolkningen över 80 år behöver särskilt boende 2040 som idag ökning är då 29 platser
2. **Alternativ 2** innebär att en något lägre andel av befolkningen över 80 år än idag behöver särskilt boende (av de 29 platser som behövs förutsatt samma nivå som idag räknar vi med att bara 50% kommer faktiskt behövas)
3. **Alternativ 3** innebär att en något lägre andel av befolkningen över 80 år än idag behöver särskilt boende (av de 43 platser som behövs förutsatt samma nivå som idag räknar vi med att bara 25% faktiskt kommer behövas)

Planeringen för att möta framtida utveckling omhändertas framförallt genom fem viktiga styrdokument:

- Strategisk plan för äldreomsorgens utveckling (dec -23)
- Riktlinjer hållbar bemanning med heltid som norm (juni -22)
- Lokalförsörjningsplan (mars -23)
- Riktlinjer för strategisk kompetensförsörjning (nov -22)
- Plan för digitalisering (juni -23)

Nya socialtjänstlagen förväntas träda i kraft 1 juli 2025. Med den nya lagstiftningen förväntas socialtjänsten ställa om till nya förebyggande, tillgängliga, tillitsskapande och kunskapsbaserade arbetssätt – både utifrån den nya socialtjänstlagen och för att möta samhällets utmaningar. Med nuvarande organisation inom IFOs och det arbete som gjorts i kommunen som sammanfattas i "strategi för social hållbarhet" samt det pågående arbetet med att implementera backa barnet-modellen bedöms socialförvaltningen ligga väl i linje med den omställning som ska göras. Statsmedel utgår för 2025 med 650 tkr per kommun och medel kommer

utgå även kommande år de är dock oklart i nuläget hur mycket det handlar om för Melleruds räkning.

Förslagen till ny socialtjänstlag ska:

- främja jämlika och *jämställda* levnadsvillkor
- ha ett förebyggande perspektiv och vara lätt tillgänglig
- ha en tydligare roll i samhällsplaneringen och planera insatser inom alla verksamhetsområden
- vara kunskapsbaserad och vila på vetenskap och beprövad erfarenhet
- få möjlighet att ge insatser utan behovsprövning.

Sammanfattning viktigast budget 2025-2027

- Hålla koll på volymer och anpassa verksamheten därefter
- Hålla i och landa in arbetssätt som påbörjats, fortsätta utvecklingen påverkar både kostnader och kvalitet

➤ **Omställning/förberedelse för att klara den demografiska utvecklingen**

- Strategisk plan för äldreomsorgens utveckling (dec -23)
- Riktlinjer hållbar bemanning med heltid som norm (juni -22)
- Lokalförsörjningsplan (mars -23)
- Riktlinjer för strategisk kompetensförsörjning (nov -22)
- Plan för digitalisering (juni -23)

➤ **Arbete för social hållbarhet**

- Ny socialtjänstlag 2025 innebär omställning genom IFOs nuvarande organisation är vi väl rustade
- Ändrat uppdrag för SIS

Ny organisation IFO

Reflektion & lärande

Förutsättningar förvaltningsövergripande inför 2025

Socialförvaltningen har gjort ett stort arbete med kostnadseffektiviseringar för att komma i budgetbalans. För 2021 gjorde förvaltningen ett överskott jämfört med budget om 5,7 miljoner och för 2022 ett överskott jämfört med budget om 8,6 miljoner. Till 2023 fick förvaltningen besparingar motsvarande 6,2 miljoner, detta i kombination med volymökningar inom hemtjänsten och för köpt vård ledde till ett

resultat 2023 om -7,8 miljoner. För 2024 har förvaltningen i ram fått besparingar motsvarande ytterligare 5,8 miljoner. Sammantaget har förvaltningen vidtagit kostnadseffektiviseringar 2023-2024 omfattande 12 miljoner år (plus omhändertagit ökade kostnader familjehem omfattande ca 2 miljoner). Per maj 2024 prognosticerar förvaltningen dock att klara tilldelad budgetram 2024 och bedömningen är att utifrån redan vidtagna åtgärder är förslag till tilldelad ram 2025 möjlig att möta.

De största kostnadsposterna för Socialförvaltningen följs månadsvis i ekonomirapport och dessa är:

- Personalkostnader 91 % av budget 290 miljoner
- Köpt vård 2,9 % av budget 9 miljoner
- Försörjningsstöd 2,1 % av budget 7 miljoner

De största utmaningarna för att klara budget 2024 ligger i att hålla nere kostnaderna för köpt vård och att de vidtagna åtgärderna inom äldreomsorgen får önskad effekt, dels att de frilagda platserna inom särskilt boende och korttid kan kvarhållas och dels att handlingsplan för kostnadseffektivitet inom hemtjänsten får önskad effekt.

Åtgärder för ekonomi i balans:

- Frilägga platser på särskilt boende (7 på Skållerudshemmet och 9 på Ängenäs) under hela 2025
- Minska antalet platser på korttiden från 18 till 14 platser för perioden även för 2025
- Uppdrag för kostnadseffektivisering för hemtjänsten enligt handlingsplan
- Fortsatt arbete med att vidhålla låga kostnader för köpt vård och försörjningsstöd

Då tilldelningen av statsmedel är förenade med mycket osäkerhet kommer eventuellt överskjutande medel förläggas till en buffert på förvaltningsövergripandenivå som kan användas för att balansera upp för eventuellt oförutsedda kostnadsökningar.

Ekonomiska förutsättningar inför 2025 per verksamhetsområde

Nedan beskrivs ekonomiska förutsättningar för kommande år specifikt per verksamhetsområde.

Verksamhetsområde Individ och familjeomsorg

Verksamheten har gjort en stor förflyttning både avseende kvalitetsutveckling och kostnadskontroll under 2021 och 2022 och det arbetet fortsätter. För 2023 har vi

en kostnadsökning för den köpta vården framförallt kopplat till ett ökat omfattande vårdbehov barn – och unga. Initialt under året även placeringar vuxen, utifrån fastställd LVM vård där behov vid utslussningen varit ytterligare dygnsvård i behandlingshem efter avslutad LVM vård. Planeringen är att institutionsvård vuxna avslutas under maj månad för att övergå till Öppenvårdsinsatser SoL 4:1.

Försörjningsstödet har minskat från 100 hushåll i januari 2021 till ett medianvärde på 60 hushåll år 2023. Det som bidrar är att implementeringen av handlägningsprocessen modell 24-24-48 nu ger effekt. Det innebär att den enskilde som söker försörjningsstöd, snabbt får kontakt med arbetsmarknadscoach för kartläggning av insats, arbetsförmågeutredning, sysselsättning/aktivitet med syfte att nå egen försörjning.

Kostnader köpt vård

2021	2022	2023
18 milj	12.8 milj	14.1 milj

Kostnader försörjningsstöd

2021	2022	2023
7.4 milj	6.5 milj	6.9 milj

Åtgärder för budget i balans 2024

Den nya organisationen för IFO med renodlad Vuxenenhet missbruk- beroende och socialpsykiatri förväntas ge bättre förutsättningar att möta personer i ett tidigt skede i sitt missbruk och/eller beroende. Vi kommer kunna erbjuda mer evidensbaserade behandlingsmetoder på hemmaplan för personer med missbruk-beroendeproblematik. Detta bör kunna ge en minskning på den köpta vården utifrån utökade öppenvårdsinsatser på hemmaplan där vi även kan förkorta behandlingstiden där vi sedan sommaren haft ett flertal kostnadsdrivande placeringar.

Den nya öppenvårdsenheten - med behandlare och boendestöd kommer att öka omfattningen av öppenvårdsinsatser i det egna hemmet (familjeorienterat boendestöd). Det innebär även att vi kommer att se över schemaförändringar för behandlare för att kunna utöka våra öppenvårdsinsatser föräldrastöd, BIM även kvällar, helger där vi i dag fått jourplacera barn- och unga under utredning för att säkerställa skyddet för barn – och unga. Vi kommer även att få bättre förutsättningar att arbeta hem barn- och unga som i dag är placerade till föräldrahemmet då vi kan erbjuda mer omfattande behandlingsinsatser även kväll och helg. Arbetet är påbörjat och planeringen är att fem placeringar ska återgå till det egna föräldrahemmet med omfattande öppenvårdsinsatser under månadsskiftet juni/juli månad vilket kommer att bidra till minskade placeringskostnader för barn- och unga.

Det påbörjade arbetet med nätverksmöte, nätverksplacering, vårdnadsöverflyttning fortgår. Utvecklingen av vår gemensamma familjehemsenhet med barnsekreterare

kommer att skapa kvalitetshöjning gällande uppföljning av vård och umgänge med vårdnadshavare vilket skapar goda förutsättningar inför barnets hemgång. Prioriterat är att i år 2024 komma igång med en utökad samverkan gällande uppsökande, förebyggande arbete riktat till barn 6–12 år. Vi har år 2023 anställt fältarbetare och fått igång samverkan familjecentral 0–6 år, SSPF modellen 12–21 år är implementerad. De uppsökande och förebyggande insatserna leder på sikt till minskade placeringskostnader då vi i ett tidigt skede kan erbjuda och gå in med kvalitativa insatser utifrån barnets bästa.

Verksamhetsområde vård och omsorg boende

En av de stora utmaningarna inom socialnämnden framåt är att möta behoven där en större andel av befolkningen kommer vara äldre (över 80 år). Det kommer på sikt prognosticeras en ökning av behovet av särskilt boende. September 2023 tomställdes 7 lägenheter på Skållerudshemmet. Sommaren 2024 kommer ytterligare 9 lägenheter att friställas på Ängenäs. Beläggningsgraden har under helåret 2023 varit 90%. Från september 2023-april 2024 har beläggningsgraden varit 92% (efter tomställande av lägenheter på Skållerudshemmet).

Verksamhetsområdet har under en tid arbetat med nya arbetssätt inom schema och bemanning. Samtliga särskilda boenden har inför 2 av 4 helger, minskat delade turer/långa helgpass och använder maxantal arbetstillfällen i schema. Ängenäs går in i påverkansbart schema hösten 2024.

Alla säbo har jobbat med sin insatsplanering över dygnet men vi behöver fortsätta att arbeta med det. Detta för att komma ifrån den traditionella planeringen där man arbetar med att uppgifter ska vara färdiga/göras vissa tidpunkter till att utgå mycket mer från brukarens behov och att använda hela dygnet. Detta leder till ökad delaktighet och ökad trivsel. En bra insatsplanering är också en förutsättning för att få till ett bra påverkansbart schema med hela arbetspass och hela resurspass. Under 2024 har verksamheterna målmedvetet arbetat med att få in mer fysisk aktivitet samt individuella aktiviteter och utomhusvistelse för brukarna. Även här spelar insatsplaneringen en viktig roll för att verksamheten ska kunna genomföra detta.

Verksamhetsområde vård och omsorg övrigt

Volymerna hemtjänst

Volymerna inom hemtjänst har ledat relativt stabilt sett över åren men för 2024 syns en ökning av antalet personer som behöver hemtjänst. Från bistånd ser man att den totala mängden fattade beslut är densamma men det är en minskning inom korttid och särskilt boende och en ökning inom hemtjänsten. Detta behöver undersökas noga och tas med i beaktning i detaljbudgetarbetet inför 2025.

	2021	2022	2023	2024*	2025–2027
Hemtjänst brukare snitt per månad	304	333	341	401	Samma nivåer eller något högre

Hemtjänsten har genomfört flera och stora förändringar under 2023 och 2024 vad gäller organisation och arbetssätt. Man har gått över till arbete 2 av 4 helger, det kräver en omställning för verksamheten men också för personalen.

Från hösten 2023 har vi en ny områdesindelning för hemtjänsten där syftet är att effektivisera hemtjänsten genom samplanering, rutoptimering, resurspool, införande av demensteam och psykiaritteam. Digitala inköp är genomfört och arbetet med påverkansbart schema uppstartat. De nya arbetssätten behöver falla på plats och arbete med detta pågår.

Volymen korttid och kommunal primärvård

Beläggingsgraden på korttiden har under 2021-2022 varit låg. Även under 2023 har beläggningen legat relativt lågt även efter att antalet platser reducerats till 14. Bedömningen för 2025 är att nuvarande platser bör kunna hållas men det kräver ett aktivt arbete och samverkan internt i förvaltningen.

Kommunal primärvård har en utmaning med att rekrytera sjuksköterskor och det fortsätter. Psykiatrisjuksköterska och diabetessjuksköterska är två specialistkompetenser som vi behöver rekrytera inom en väldig snar framtid. Hemsjukvården ställs också inför att vården blir alltmer avancerad vilket kräver mer resurser men också specialkompetens.

Verksamhetsområde Stöd och service

Stöd och service är ett brett område och en stor utmaning är att planera framåt utifrån vilka insatser som beviljas. Det vi kan se idag är att vi har ett högt ålderssnitt på våra boenden och utifrån samverkan med skola och biståndsbedömaren ser vi en minskad volym av unga som framåt kommer att söka boendeformen. Att vi har ett högt ålderssnitt innebär att vi kommer minska behovet av gruppboendeplatser på sikt.

Verksamheten har under 2024 avvecklat en gruppboendeplatz och fortsätter arbetet med boendeplanering framöver. Avdelningen har under 2024 startat upp ett barn- och ungdomsboende med fyra platser.

Verksamheten behöver planera för en utveckling av daglig verksamhet med större lokaler för att kunna arbeta effektivare och erbjuda en utvecklande insats och möta behoven som kommer till oss.

Lokaler för enhetscheferna behöver ses över så de blir mer tillgängliga.

Verksamhetsområde Stab och administration

Tjänst som verksamhetsutvecklare har under 2023 varit vakant under pågående genomlysning av stabens organisation. Efter IFO:s nya omorganisering visar genomlysningen på att flertalet arbetsuppgifter för framförallt rollen som verksamhetscontroller inom staben påverkas då flertalet arbetsuppgifter flyttas över till IFO. Rollen som verksamhetscontroller kommer att slås samman med rollen som verksamhetsutvecklare vilken medför en neddragning med 1 årsarbetare inom verksamhetsområdet, detta verkställdes till 2024. Till 2024 har Medicinsk Ansvarig Sjuksköterska (MAS) flyttats in under verksamhetsområdet Stab och Administration. Hösten 2024 kommer arbetet med att flytta ut schemahanteringen närmare verksamheterna påbörjas. Nuvarande budget förväntas hålla även 2025, schemautflytt sker inom befintlig ram (resurs flyttas från administrativa enheten ut i verksamhet utifrån behov)

Tanja Mattsson
Socialchef